

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΛΒΑΝΟΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ *κατά* ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 38731/05)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

20 Μαρτίου 2008

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Αλβανός και λοιποί κατά Ελλάδα,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens

Giorgio Malinverni,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές,*

και τον Søren Nielsen, γραμματέα τμήματος.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 28 Φεβρουαρίου 2008,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 38731/05) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από πέντε υπηκόους του Κράτους αυτού, τους κυρίους Μενέλαο Αλβανό, Μιχαήλ Μπεκιάρη, Χαράλαμπο Χαϊνά, Ευρυσθέα Σταύρου και Παύλο Θωμαΐδη («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 13 Οκτωβρίου 2005 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τον κύριο Κ. Σιμιτσή, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας και τον κύριο Ι. Κτιστάκη, δικηγόρο του συλλόγου της Θήβας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ο. Πατσοπούλου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Την 1^η Φεβρουαρίου, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Επικαλούμενο τις διατάξεις του άρθρου 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε να εξετάσει συγχρόνως το παραδεκτό και το βάσιμο της υπόθεσης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ι. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Οι προσφεύγοντες ήταν υπάλληλοι στην «Εταιρία Πετρελαίων Βορείου Αιγαίου ΕΠΕ», μία εταιρία περιορισμένης ευθύνης η οποία εκμεταλλευόταν τα κοιτάσματα πετρελαίου του κόλπου της Καβάλας, καθώς και μέλη του σωματείου εργατών και εργαζομένων «Πρίνος».

5. Στις 8 Δεκεμβρίου 1998, η πετρελαϊκή εταιρία έπαυσε τις δραστηριότητές της και απέλυσε τους υπαλλήλους της λόγω οικονομικών δυσχερειών. Στις 31

Μαρτίου και 21 Ιουνίου 1999, επέστρεψε τις εγκαταστάσεις στο ελληνικό Δημόσιο, το οποίο είχε την κυριότητά τους..

6. Στις 21 Ιουνίου 1999, οι προσφεύγοντες διαγράφηκαν από το σωματείο «Πρίνος».

7. Σε μία ημερομηνία που δεν διευκρινίζεται, οι απολυθέντες υπάλληλοι, σε συνεργασία με την ανώνυμη εταιρία «Ευρωτεχνική», σύστησαν την ανώνυμη εταιρία «Καβάλα OIL» με σκοπό να συνεχίσουν την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων πετρελαίου του κόλπου της Καβάλας. Η «Ευρωτεχνική» κατείχε το 67% των μετοχών της «Καβάλα OIL» και η κοινοπραξία των μελών του σωματείου των εργαζομένων κατείχε το 33%.

8. Στις 23 Νοεμβρίου 1999, η «Καβάλα OIL» σύνηψε με το ελληνικό Δημόσιο μία σύμβαση εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων πετρελαίου του κόλπου της Καβάλας. Η εν λόγω δημόσια σύμβαση κυρώθηκε με το νόμο αριθ. 2779/1999. Σύμφωνα με τα άρθρα 22 και 23 του εν λόγω νόμου, η «Καβάλα OIL» υποχρεούτο να προσλάβει καταρχήν τα μέλη του σωματείου «Πρίνος», κατόπιν τους παλιούς υπαλλήλους και τα διαγραμμένα μέλη και τέλος οποιοδήποτε άλλο άτομο σύμφωνα με τις ανάγκες της.

9. Τον Ιανουαρίου του 2000, η «Καβάλα OIL» άρχισε να προσλαμβάνει προσωπικό. Στους προσφεύγοντες δεν προσφέρθηκαν θέσεις εργασίας.

10. Στις 17 Σεπτεμβρίου 2001, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του πρωτοδικείου αγωγή με σκοπό να υποχρεωθεί η «Καβάλα OIL» να τους προσλάβει.

11. Στις 28 Ιουνίου 2002, το Μονομελές Πρωτοδικείο Καβάλας απέρριψε την αγωγή για τον λόγο ότι ο νόμος αριθ. 2779/1999 δεν παραχωρούσε στους προσφεύγοντες το δικαίωμα να προσληφθούν από την αντίδικη πλευρά. Ειδικότερα, το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωσε ότι ακόμα κι αν η «Καβάλα OIL» υποχρεούτο να δώσει προτεραιότητα στα μέλη του σωματείου και στους παλιούς υπαλλήλους κατά την πρόσληψη, διατηρούσε ωστόσο το δικαίωμα να μην τηρήσει αυτή την ενδεικτική εντολή και να προσλάβει οποιοδήποτε άλλο άτομο που εξυπηρετούσε καλύτερα τις ανάγκες της. Το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωσε ότι μεταξύ των 269 υπαλλήλων της «Καβάλα OIL», 182 ήταν μέλη του σωματείου και οι υπόλοιποι ήταν παλιοί υπάλληλοι, διαγραμμένα μέλη και άτομα που είχε επιλέξει ο διευθυντής (απόφαση αριθ. 87/2002).

12. Στις 25 Ιουλίου 2002, οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση.

13. Στις 14 Αυγούστου 2003, το Εφετείο Θράκης επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση (απόφαση αριθ. 430/2003).

14. Στις 15 Δεκεμβρίου 2003, οι προσφεύγοντες άσκησαν αίτηση αναίρεσης. Το δικόγραφό τους, το οποίο αποτελείτο από τριάντα έξι σελίδες, είχε την εξής δομή: στο πρώτο μέρος, οι προσφεύγοντες εξιστορούσαν τα περιστατικά της υπόθεσης και την εξέλιξη της υπόθεσής τους ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και εξέθεταν τους λόγους στους οποίους βάσισαν το πρωτοδικείο και το εφετείο την απόρριψη της αγωγής τους. Στο δεύτερο μέρος, οι προσφεύγοντες ανέπτυσαν τρεις λόγους αναίρεσης. Ο πρώτος και ο τρίτος λόγος στόχευαν στο να αποδείξουν ότι τα δικαστήρια της ουσίας είχαν προβεί σε μία εσφαλμένη εκτίμηση της σχετικής νομοθεσίας για την πρόσληψη του προσωπικού από την «Καβάλα ΟΙΛ». Ειδικότερα, οι προσφεύγοντες υποστήριζαν ότι η λύση που έδωσαν τα επιληφθέντα δικαστήρια παραγνώριζε άλλες νομοθετικές ή συνταγματικές διατάξεις καθώς και τα άρθρα 11 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Ο δεύτερος λόγος αμφισβητούσε τον τρόπο με τον οποίο το εφετείο είχε διεξάγει τις αποδείξεις.

15. Στις 13 Απριλίου 2005, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση (απόφαση αριθ. 733/2005). Ειδικότερα, ο πρώτος και ο τρίτος λόγος κηρύχθηκαν απαράδεκτοι για τον λόγο ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν διευκρινίσει στην αίτησή τους τα πραγματικά περιστατικά στα οποία βασίσθηκε το εφετείο για να απορρίψει την έφεσή τους. Ο Άρειος Πάγος έκρινε τα ακόλουθα:

«Από τις διατάξεις των άρθρων 118 παρ.4, 566 παρ.1, 577 παρ.3 και 578 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας συνάγεται ότι, αν η αγωγή κρίθηκε κατ'ουσίαν βάσιμη ή αβάσιμη, για να είναι ορισμένος και άρα παραδεκτός ο λόγος αναιρέσεως (...) δεν αρκεί να εκτίθενται στο αναιρετήριο το κατά την εκδοχή του αναιρεσειόντος πραγματικό μέρος της υποθέσεως, η έννοια που αποδίδει αυτός στη φερόμενη ως παραβιασθείσα διάταξη και το συμπέρασμα του δικαστηρίου, που φέρεται ως προϊόν ερμηνευτικού ή υπαγωγικού σφάλματος, αλλά πρέπει επιπλέον να αναφέρονται με πληρότητα και σαφήνεια τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε το δικαστήριο ως θεμελιωτικά της κρίσης του για το βάσιμο ή μη της αγωγής (...). [Εν προκειμένω,] οι αναιρεσειόντες δεν εκθέτουν τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε το Δικαστήριο ως θεμελιωτικά της κρίσης του για το αβάσιμο της αγωγής των αναρесеιόντων αλλά παραθέτουν μόνο το συμπέρασμα αυτού

[του κατώτερου δικαστηρίου] (...). Έπεται ότι αυτοί οι λόγοι (...) πρέπει να απορριφθούν ως αόριστοι.»

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

16. Τα εφαρμοστέα άρθρα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζουν:

Άρθρο 118

«Τα δικόγραφα που επιδίδονται από ένα διάδικο σε άλλον ή υποβάλλονται στο δικαστήριο πρέπει να αναφέρουν: (...) 4) το αντικείμενο του δικογράφου, κατά τρόπο σαφή, ορισμένο και ευσύνοπτο (...)»

Άρθρο 566 § 1

«Το έγγραφο της αναίρεσης πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που απαιτούνται κατά τα άρθρα 118 έως 120, να αναφέρει την προσβαλλόμενη απόφαση, τους λόγους της αναίρεσης, αίτηση για την αναίρεση, ολική ή εν μέρει της προσβαλλόμενης απόφασης και αίτηση για την ουσία της υπόθεσης.»

Άρθρο 577 § 3

«Αν ο Άρειος Πάγος κρίνει νόμιμη και παραδεκτή την αναίρεση, εξετάζει το παραδεκτό και το βάσιμο των λόγων της.»

Άρθρο 578

«Αν το αιτιολογικό της προσβαλλόμενης απόφασης κρίνεται εσφαλμένο αλλά το διατακτικό της ορθό, ο Άρειος Πάγος απορρίπτει την αναίρεση (...)»

17. Σύμφωνα με την νομολογία του Αρείου Πάγου, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να αναφέρει ποιος είναι ο κανόνας δικαίου που παραβιάστηκε, σε τι συνίσταται η επικαλούμενη νομική πλημμέλεια, δηλαδή που έγκειται η παραβίαση κατά την ερμηνεία ή την εφαρμογή του εν λόγω κανόνα, καθώς επίσης και να περιλαμβάνει την έκθεση των πραγματικών περιστατικών πάνω στα οποία στηρίχθηκε το Εφετείο για να απορρίψει την έφεση (Άρειος Πάγος αριθ. 372/2002 και 388/2002).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

18. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι η απόρριψη από τον Άρειο Πάγο του πρώτου και του τρίτου λόγου αναίρεσης για τυπολατρικούς λόγους, παραβίασε το δικαίωμά τους για πρόσβαση σε δικαστήριο, όπως αυτό προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...), εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Επί του παραδεκτού

19. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

20. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες, οι οποίοι εκπροσωπούνταν ενώπιον του Αρείου Πάγου από δικηγόρο, όφειλαν να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την εισαγωγή μίας αίτησης. Ο κανόνας που εφαρμόζει το ανώτατο δικαστήριο απαιτούσε να περιλαμβάνεται στο αναιρετήριο η έκθεση των πραγματικών περιστατικών στα οποία βασίσθηκε το εφετείο για να απορρίψει την έφεση. Αυτός ο κανόνας αποτελεί ένα νομολογιακό κατασκευάσμα που ο Άρειος Πάγος εφαρμόζει κατά πάγιο τρόπο εδώ και πολλά έτη. Έπεται ότι στην προκειμένη περίπτωση οι τρόποι άσκησης της αίτησης αναίρεσης θα μπορούσαν να θεωρηθούν προβλέψιμοι για τους προσφεύγοντες. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση

σημειώνει ότι το ανώτατο δικαστήριο απαιτεί ο ενδιαφερόμενος να αναφέρει στην αίτησή του τα πραγματικά περιστατικά όπως αυτά έγιναν δεκτά από το κατώτερο δικαστήριο. Για την Κυβέρνηση, αυτή η έκθεση των πραγματικών περιστατικών είναι απαραίτητη προκειμένου ο Άρειος Πάγος να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχό του επί της ερμηνείας ενός κανόνα δικαίου από το κατώτερο δικαστήριο. Η Κυβέρνηση θεωρεί εύλογο το γεγονός ότι ο αναιρεσείων υποχρεούται να εκθέτει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης όπως αυτά έγιναν δεκτά από το εφετείο μετά τη διεξαγωγή των αποδείξεων. Σε αντίθετη περίπτωση, θα έπρεπε ο ίδιος ο Άρειος Πάγος να αναζητά τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν το εφετείο σε μια εσφαλμένη ερμηνεία του εσωτερικού δικαίου.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Γενικές αρχές

22. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του σύμφωνα με την οποία δεν έχει ως αποστολή του να υποκαθιστά τα εθνικά δικαστήρια. Η ευθύνη της ερμηνείας της εθνικής νομοθεσίας ανήκει καταρχήν στις εθνικές αρχές και ειδικότερα στα δικαστήρια (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Garcia Manibardo*, αριθ. 38695/97, § 36, CEDH 2000-II). Εξάλλου, το «δικαίωμα σε δικαστήριο», του οποίου το δικαίωμα πρόσβασης συνιστά μία ιδιαίτερη πλευρά, δεν είναι απόλυτο και προσφέρεται σε περιορισμούς, οι οποίοι γίνονται σιωπηρά δεκτοί, ειδικότερα ως προς τους όρους του παραδεκτού μιας προσφυγής, διότι απαιτεί από την ίδια την φύση του μία ρύθμιση από το Κράτος, το οποίο απολαμβάνει ως προς τούτο μιας συγκεκριμένης διακριτικής ευχέρειας. Εν τούτοις, οι περιορισμοί αυτοί δεν θα μπορούσαν να περιορίσουν την ανοικτή πρόσβαση ενός διοικούμενου κατά τρόπο ή σε βαθμό ώστε το δικαίωμά του σε δικαστήριο να θιγεί στην ίδια την ουσία του. Τέλος, δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 6 § 1, παρά μόνον αν τείνουν προς θεμιτό σκοπό και αν υφίσταται εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του διωκόμενου σκοπού (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Edificaciones March Gallego S.A. κατά Ισπανίας*, απόφαση της 19 Φεβρουαρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I, σελ. 290, § 34). Πράγματι, το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο θίγεται όταν η ρύθμισή του παύει να εξυπηρετεί τους σκοπούς της ασφαλείας του δικαίου και της ορθής απονομής της

δικαιοσύνης και αποτελεί ένα είδος φραγμού που εμποδίζει την επί της ουσίας εξέταση της υπόθεσης του διοικούμενου από το αρμόδιο δικαστήριο.

23. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επιπλέον ότι το άρθρο 6 της Σύμβασης δεν υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα Κράτη να θεσπίσουν εφετεία ή ακυρωτικά δικαστήρια (βλέπε, ειδικότερα, *Delcourt κατά Βελγίου*, απόφαση της 17 Ιανουαρίου 1970, série A no. 11, σελ. 13-15, §§ 25-26). Εν τούτοις, αν υπάρχουν τέτοια δικαστήρια, οι εγγυήσεις του άρθρου 6 πρέπει να τηρούνται, ειδικότερα ως προς την εξασφάλιση στους διαδίκους ενός πραγματικού δικαιώματος πρόσβασης στα δικαστήρια προκειμένου αυτά να αποφασίσουν επί των αμφισβητήσεων των σχετικών με τα «δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους αστικής φύσεως (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Brualla Gómez de la Torre κατά Ισπανίας* της 19 Δεκεμβρίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VIII, σελ. 2956, § 37). Εξάλλου, η συμβατότητα των περιορισμών που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο προς το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο, το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες της επίδικης διαδικασίας και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της δίκης που διεξήχθη μέσα στην εθνική έννομη τάξη και ο ρόλος που έπαιξε σε αυτήν το ανώτατο δικαστήριο, αφού οι προϋποθέσεις του παραδεκτού μιας αίτησης αναίρεσης μπορούν να είναι πιο αυστηρές από εκείνες μιας έφεσης (*Khalfaoui κατά Γαλλίας*, αριθ. 34791/97, CEDH 1999-IX).

24. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τέλος ότι η ρύθμιση του τύπου της άσκησης μιας προσφυγής στοχεύει στην εξασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και του σεβασμού, ιδιαίτερα, της αρχής της ασφαλείας του δικαίου. Εν τούτοις, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να μπορούν να αναμένουν ότι οι κανόνες αυτοί θα εφαρμοστούν (*Miragall Escolano και λοιποί κατά Ισπανίας*, αριθ. 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98 και 41509/98, § 33, CEDH 2000-I).

25. Εν τούτοις, το Δικαστήριο έχει κρίνει πολλές φορές ότι η εφαρμογή εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων συγκεκριμένου τύπου που πρέπει να τηρείται για την άσκηση μιας προσφυγής μπορεί να παραβιάσει το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Το ίδιο ισχύει όταν η υπερβολικά τυπολατρική ερμηνεία της συνήθους νομιμότητας εκ μέρους ενός δικαστηρίου εμποδίζει, τοις πράγμασιν, την επί της ουσίας εξέταση μιας προσφυγής ασκηθείσας από τον ενδιαφερόμενο (*Běleš κατά*

Δημοκρατίας της Τσεχίας, αριθ. 47273/99, § 69, CEDH 2002-IX, *Zvolský και Zvolská κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας*, αριθ. 46129/99, § 55, CEDH 2002-IX).

β) Εφαρμογή των πιο πάνω αναφερόμενων αρχών στην προκειμένη περίπτωση

26. Εν προκειμένω, η αποστολή του Δικαστηρίου συνίσταται στο να εξετάσει αν ο λόγος απόρριψης του πρώτου και του τρίτου λόγου αναίρεσής τους από τον Άρειο Πάγο, στέρησε, τοις πράγμασιν, στους προσφεύγοντες το δικαίωμά τους να εξετασθούν οι λόγοι αυτοί κατ'ουσίαν. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο θα εξετάσει την αναλογικότητα του επιβληθέντος περιορισμού σε σχέση προς τις απαιτήσεις της νομικής ασφάλειας και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης.

27. Στα μάτια του Δικαστηρίου, το ανώτατο ελληνικό δικαστήριο όρισε με πραιτοριανό τρόπο μία προϋπόθεση παραδεκτού σχετικά με τον αόριστο ή μη χαρακτήρα των λόγων αναίρεσης. Ο κανόνας αυτός υπόκειται, γενικώς, στις απαιτήσεις της νομικής ασφάλειας και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης. Όταν ο αναιρεσείων προσάπτει στο εφετείο μία λανθασμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης εν σχέσει με τον κανόνα δικαίου τον οποίο εφάρμοσε, εύλογο είναι να απαιτείται από αυτόν να εκθέτει στην αίτηση αναίρεσής του τα πραγματικά περιστατικά τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της αίτησής του. Σε αντίθετη περίπτωση, το ανώτατο δικαστήριο δε θα ήταν σε θέση να ασκήσει τον έλεγχο ακύρωσης σχετικά με την προσβαλλόμενη απόφαση. Θα ήταν μάλιστα υποχρεωμένο να προβεί σε εκ νέου απόδειξη των σχετικών πραγματικών περιστατικών και να τα ερμηνεύσει σε σχέση με τον κανόνα δικαίου που εφάρμοσε το εφετείο. Όμως αυτό δεν είναι δυνατόν να συμβεί διότι θα σήμαινε ότι απαιτείται από το ανώτατο δικαστήριο να διατυπώσει το ίδιο τους λόγους αναίρεσης, τους οποίους θα έπρεπε, στη συνέχεια, να εξετάσει. Εν ολίγοις, ο εφαρμοσθείς στην προκειμένη περίπτωση κανόνας εναρμονίζεται με την ιδιαιτερότητα του ρόλου του Αρείου Πάγου, ο έλεγχος του οποίου περιορίζεται στην τήρηση του δικαίου (βλέπε, προς την κατεύθυνση αυτή, *Μπρέχος κατά Ελλάδας* (déc.), no 7632/04, 11 Απριλίου 2006).

28. Εν τούτοις, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση δύσκολα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εν λόγω λόγους αναίρεσης υποχρέωναν τον Άρειο Πάγο να προβεί σε εκ νέου απόδειξη των πραγματικών περιστατικών. Κατά το Δικαστήριο, δύο στοιχεία πρέπει να ληφθούν υπόψη. Πρώτον, ο πρώτος και ο τρίτος λόγος αναίρεσης αφορούσαν αποκλειστικά την ερμηνεία, εκ μέρους του εφετείου,

των εφαρμοστέων στην προκειμένη περίπτωση διατάξεων. Ειδικότερα, με αυτούς τους λόγους αναίρεσης, οι προσφεύγοντες υποστήριζαν ότι η ερμηνεία του εφετείου ήταν αντίθετη προς διαφόρους κανόνες νομοθετικής, συνταγματικής και διεθνούς φύσεως. Συνεπώς, η σύγχρονη έκθεση των πραγματικών περιστατικών, όπως αυτά αποδείχθηκαν ενώπιον του εφετείου, δεν ήταν αναγκαία προκειμένου το ανώτατο δικαστήριο να μπορέσει να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχο του (βλέπε *Ευσταθίου και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 36998/02, § 31, 27 Ιουλίου 2006).

29. Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα καθοριστικά πραγματικά περιστατικά για την εξέταση της υπόθεσης ενώπιον του Άρειου Πάγου δεν ήταν ιδιαίτερα πολύπλοκα. Πράγματι, περιορίζονταν σε ένα μόνο στοιχείο που προέκυπτε καθαρά από το πρώτο μέρος της αίτησης αναίρεσης: μετά την διακοπή των δραστηριοτήτων του παλαιού εργοδότη τους και την απόλυσή τους, η εταιρία «Καβάλα ΟΙΛ», στην οποία είχε ανατεθεί η συνέχιση της εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων πετρελαίου του κόλπου της Καβάλας, είχε αρνηθεί να προσλάβει τους προσφεύγοντες. Ωστόσο, οι προσφεύγοντες υποστήριζαν ότι, σύμφωνα με την εφαρμοστέα νομοθεσία, είχαν τέτοιο δικαίωμα.

30. Ως εκ τούτου, φαίνεται ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά αποδείχθηκαν ενώπιον του εφετείου, είχαν περιέλθει σε γνώση των δικαστηρίων από την κατάθεση της αίτησης αναίρεσης. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι απορρίπτοντας τους λόγους αυτούς για ένα τέτοιο τυπικό λόγο, ο Άρειος Πάγος ουδόλως αποκρίθηκε επί των συγκεκριμένων προβλημάτων που προέβαλαν οι προσφεύγοντες και παρεμπόδιζε υπερβολικά το δικαίωμά τους πρόσβασης σε δικαστήριο.

31. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης των προσφευγόντων σε δικαστήριο.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 11 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

32. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι η άρνηση της εταιρίας «Καβάλα ΟΙΛ» να τους προσλάβει οφειλόταν στις συνδικαλιστικές δραστηριότητές τους. Ειδικότερα, υποστηρίζουν ότι η παρουσία τους εντός της επιχείρησης δεν άρεσε στα άλλα μέλη του σωματείου εργαζομένων τα οποία είχαν ασκήσει πιέσεις ώστε να μην

τους προσλάβει η «Καβάλα ΟΙΛ». Επικαλούνται το άρθρο 11 της Σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και εις την ελευθερίαν συνεταιρισμού συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ιδρύσεως μετ' άλλων συνδικάτων και προσχωρήσεως εις συνδικάτα επί σκοπώ προασπίσεως των συμφερόντων του.

2. Η άσκησης των δικαιωμάτων τούτων δεν επιτρέπεται να υπαχθή εις ετέρους περιορισμούς πέραν των υπό του νόμου προβλεπομένων και αποτελούντων αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία, δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας και της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. Το παρόν άρθρον δεν απαγορεύει την επιβολήν νομίμων περιορισμών εις την άσκησιν των δικαιωμάτων τούτων υπό μελών των ενόπλων δυνάμεων, της αστυνομίας ή των διοικητικών υπηρεσιών του Κράτους.»

Επί του παραδεκτού

33. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ουδόλως προκύπτει από την ανάγνωση του φακέλου ή τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων ότι οι προσφεύγοντες είχαν απολυθεί λόγω των συνδικαλιστικών δραστηριοτήτων τους ή ότι είχε δημιουργηθεί συνομωσία σε βάρος τους από τα άλλα μέλη του σωματείου.

34. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως βάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ.1

35. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι κατόπιν της άρνησης της «Καβάλα ΟΙΛ» να τους προσλάβει, δεν μπόρεσαν να βελτιώσουν την οικονομική κατάστασή τους (ύψος μισθού, συνταξιοδοτικό δικαίωμα). Επικαλούνται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 το οποίο έχει ως εξής:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

36. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το αντικείμενο της διαδικασίας που εισήγαγαν οι προσφεύγοντες δεν αφορούσε μία «υφιστάμενη περιουσία», διότι η εφαρμοστέα νομοθεσία δεν παραχωρούσε στους προσφεύγοντες το δικαίωμα να προσληφθούν από την «Καβάλα ΟΙΛ». Συνεπώς, οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να υποστηρίξουν ότι είχαν μία «περιουσία» (απαίτηση βεβαία, εκαθαρισμένη και απαιτητή), ούτε και μία «νόμιμη προσδοκία» να λάβουν τους εν λόγω μισθούς.

37. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

38. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

39. Οι προσφεύγοντες αξιώνουν ο καθένας τους μισθούς που απώλεσαν από την 1^η Ιανουαρίου 2000 ως υλική ζημία. Αξιώνουν επιπλέον 5.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζουν ότι υπέστησαν.

40. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι κανένα ποσό δεν πρέπει να επιδικαστεί για υλική ζημία. Σε ό,τι αφορά την ηθική βλάβη, υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση.

41. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης στην οποία κατέληξε απορρέει από μία παραγνώριση του δικαιώματος πρόσβασης των προσφευγόντων σε δικαστήριο. Υπό αυτές τις συνθήκες, δε διαπιστώνει την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και οποιασδήποτε ηθικής βλάβης μπορεί να υπέστησαν οι προσφεύγοντες. Συντρέπει επομένως λόγος να απορριφθεί αυτή η πλευρά των αξιώσεών τους.

42. Το Δικαστήριο εκτιμά απεναντίας ότι οι προσφεύγοντες υπέστησαν μία ηθική βλάβη την οποία δεν αποζημιώνει επαρκώς η διαπίστωση της παραβίασης. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει σε κάθε προσφεύγοντα 5.000 για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

43. Οι προσφεύγοντες ζητούν ομοίως 1.567,60 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και 4.000 ευρώ για εκείνα στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου.

44. Η Κυβέρνηση αντικρούει τις αξιώσεις αυτές.

45. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

46. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν οι προσφεύγοντες στην Ελλάδα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα αιτούμενα έξοδα δεν έλαβαν χώρα σε μία προσπάθεια διόρθωσης της παραβίασης στην εσωτερική έννομη τάξη, αλλά πρόκειται για έξοδα στα οποία φυσιολογικά υποβάλλεται κανείς μέσα στα πλαίσια της επίδικης διαδικασίας. Συντρέπει επομένως λόγος να απορριφθεί αυτό το τμήμα των αξιώσεων των προσφευγόντων. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα της διαδικασίας ενώπιόν του, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο το ποσό των 2.000 ευρώ και το επιδικάζει στους προσφεύγοντες, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από αυτούς.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

47. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 5.000 (πέντε χιλιάδες) ευρώ σε κάθε προσφεύγοντα για ηθική βλάβη και από κοινού στους προσφεύγοντες 2.000 (δύο χιλιάδες) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 20 Μαρτίου 2008 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος